

Het Zuiderpark is vlinderarm

Mark Grutters [ecoloog, Bureau Stadsnatuur; grutters@bureaustadsnatuur.nl]

Het Zuiderpark is nooit echt rijk aan dagvlinders geweest. Onderzoek van Stichting Landschapsonderhoud Rotterdam (SLR) toonde in de periode 1999-2003 de aanwezigheid van vijftien soorten vlinders aan. Tijdens veldwerk van Bureau Stadsnatuur (2006-2013) werden achttien soorten aangetroffen, waarvan zeven minder dan vier maal werden waargenomen. Het aantal vlindersoorten bleef stabiel, jaarlijks negen tot elf soorten, maar het aantal exemplaren daarentegen is in dezelfde periode gehalveerd. De gevonden dagvlinders kunnen we, in oplopende tolerantie ten aanzien van gevoerd beheer, grofweg in drie groepen opdelen: graslandvlinders, bos(rand)vlinders en generalisten.

Blauwtjes in de wadi's

Het Icarusblauwtje (*Polyommatus icarus*) is eigenlijk de enige graslandvlinder die met regelmaat wordt gezien. Na een schijnbare afname werden vorig jaar dertien exemplaren geteld, net zoveel als in het topjaar 2009. Zijn belangrijkste biotoop, grazige vegetaties met klaver, is in het Zuiderpark grotendeels afwezig doordat grote oppervlakten een gazonbeheer hebben. De meeste zijn gezien rond de nieuw aangelegde wadi's. Hier is vaak een nectarrijke kruidenvegetatie te vinden en in de randen die niet te vaak gemaaid worden, kunnen de rupsen hun levenscyclus volbrengen.

Bont zandoogje: stabiel

Bosrandvlinders zijn vooral in halfbeschaadde biotopen te vinden. Hiervan is bont zandoogje (*Pararge aegeria*) redelijk algemeen in het park en de aantallen lijken stabiel. Blijkbaar zijn in de randen van de bospercelen en struwelen nog voldoende plekjes te vinden waar de poppen kunnen overleven. Bij de nectarrijke wadi's worden ze regelmatig gezien, en ook het Indianenveld is een kansrijke plek om bosvlinders te zien. Hier vliegen ook boemblauwtje (*Celastrina argiolus*) en gehakelde aurelia (*Polygonum calbum*), beide schaarse soorten in het park; zij worden er niet jaarlijks gezien.

Witjes: dramatische afname

De generalisten zijn van de drie groepen de meest opportunistische vlinders. Hierbij horen naast de overbekende witjes ook dagpauwoog (*Aglais io*) en kleine vos (*Aglais urticae*). In Nederland zijn dit vlinders die overal te vinden zijn op zoek naar nectar, vaak tot in de achtertuinen. In het Zuiderpark blijken ze maar weinig voor te komen. Zo is de kleine vos in slechts drie van de acht jaren waargenomen. Zelfs in topjaar 2013, waarin de aantallen landelijk tot het absurde opliepen, werden er in het Zuiderpark maar zes geteld. Een record!

Als we naar de aantallen getelde vlinders kijken, is de meest dramatische gebeurtenis het instorten van de hoeveelheid witjes. Klein koolwitje (*Pieris rapae*), klein geaderd witje (*Pieris napi*) en groot koolwitje (*Pieris brassicae*) zijn in zeven jaar tijd gezamenlijk met maar liefst 90% afgenomen. De herinrichting van het park, gericht op recreatief gebruik, resulteerde in afname van kruidenrijk grasland en aanbod van nectarplanten, hetgeen desastreuze gevolgen had voor veel dagvlinders.

Kansen

Sporadische waarnemingen van vlinders als kleine vuurvlinder (*Lycaena phlaeas*), groot dikkopje (*Ochlodes sylvanus*), oranjepipje (*Anthocharis cardamines*) en argusvlinder (*Lasiommata megera*) geven aan

▲ Rond de nieuw aangelegde wadi's van het Zuiderpark komt het Icarusblauwtje voor. (Mark Grutters)

dat het Zuiderpark binnen bereik ligt van een rijkere diversiteit aan vlinders, maar gewoonweg (nog) niet geschikt is voor permanente vestiging. Het verdient dan ook aanbeveling om er met kleine ingrepen voor te zorgen dat het Zuiderpark ook voor vlinders de moeite waard wordt. Zo kan een aangepast randenbeheer zorgen voor meer natuurlijk ogende overgangen met kruidlaag en struiklaag en zouden kleine, zonnige gazonranden minder intensief gemaaid kunnen worden. Bronpopulaties zijn in de buurt aanwezig, de sprong naar het Zuiderpark kan gemakkelijk worden gemaakt. ◀

▲ Gehakelde aurelia: incidenteel in het Zuiderpark. (Mark Grutters)